

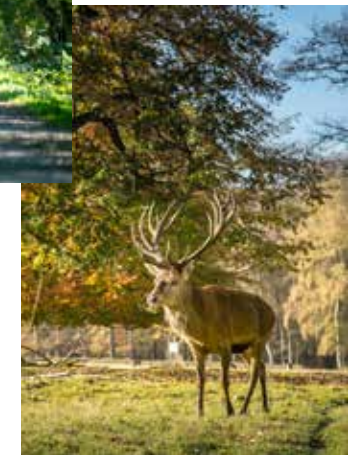
Het zadel op en ontspannen maar

... en het reizen per fiets nieuw ontdekken

HOHE MARK RADROUTE
Je extra vleugje natuur

Inhoudsopgave

Hohe Mark RadRoute 05
 Toertochten 06
 Bewegwijzering 07
 Hoe kom ik bij het vertrekpunt? 08
 Horecabedrijven 09
Etappe 1 10
Etappe 2 16
Etappe 3 22
Etappe 4 28
Etappe 5 34
Etappe 6 40
Etappe 7 48
Etappe 8 52
Etappe 9 58
Etappe 10 64
Q1/Q2 70
 Contact 76
 Colofon 79

Tijd om op pad te gaan!

Wat zou je ervan vinden ...
om je volgende tocht eens in natuurpark Hohe Mark te maken ...

... door de bossen en heidevelden, langs sprankelende meren en mysterieuze veengebieden? Hou je van waterwegen en oude lanen, bizarre natuur en een fabelachtige fauna? Dan ben je van harte welkom in het **natuurpark Hohe Mark**. Beleef de gastvrijheid van drie regio's: Nederrijn, Münsterland en de noordelijke Ruhr-metropool.

Laat je verleiden door de verscheidenheid aan landschappen en prachtige natuur; geniet van een enorme diversiteit aan uitzichten. Hier kun je indrukwekkende natuur en cultuur beleven, in elk jaargetijde fascinerend en de moeite waard.

Maar waar te beginnen?

Je kunt je vertrekpunt zelf kiezen, net als de finish ergens op de 280 kilometer fietsen door het natuurpark Hohe Mark.

Spring op het zadel en ontspan! Creëer ruimte voor avontuur en mooie herinneringen. Neem tijd voor wat echt belangrijk is ...

Eén keer een rondje fietsen

... zijn we er al?

Voor al diegenen die al lang niet meer hebben gefietst of die niet alles in één keer willen: we hebben de Hohe Mark RadRoute verdeeld in drie rondes, via twee verbindingswegen in het oosten, midden en westen. Spring op het zadel, kies de gewenste versnelling en leg de Hohe Mark RadRoute af zoals jij dat wilt!

Liever 'regio-hoppen' met de fiets of een paar dagen 'helemaal-er-tussenuit'? Zoek je eigen favoriete plekjes op de Hohe Mark RadRoute en ontdek de wereld vanaf het zadel. Word weer padvinder langs de Nederrijn, in de noordelijke Ruhr-metropool en in het Münsterland.

Oude tijden laten herleven, terugkeren naar de natuur, fietsen met de kids, elkaar halverwege weer ontmoeten, een tocht bergop en bergaf, de glamour van de natuur beleven. Een actieve zomer of gewoon even een kort bezoekje: het kan allemaal tijdens je daar-wil-ik-heen tocht op de Hohe Mark RadRoute.

Volg gewoon de groene fiets ...

... of hoe werkt dat met de wegwijzers?

De hele Hohe Mark RadRoute is bewegwijzerd. Hij ligt op het fietspadennetwerk, dat je kunt herkennen aan de **rood-witte borden**. Op kruispunten wijzen bordjes met pijlen en bestemmingen de weg, waar je dan ook het **routelogo met de groene fiets** van de Hohe Mark RadRoute vindt. Waar de fietspaden slechts in één richting leiden geeft een regelmatig terugkerend, rechthoekig bordje tussendoor aan dat je op het juiste pad bevindt.

De Hohe Mark RadRoute biedt je op vier punten de mogelijkheid om hem via **dwarsverbindingen** af te korten – tussen Borken en Raesfeld en tussen Reken via Heiden en Dorsten. Deze maken tegelijkertijd deel uit van de Oost-, Midden- en West-routes. Ook op de dwarsverbindingen wijst het bekende logo van de route de weg, maar in omgekeerde kleuren (**witte fiets op groene achtergrond**).

En waar gaan we van start?

Begin aan de Hohe Mark RadRoute waar je wilt.

Op www.hohemarkradroute.de kun je voor alle etappes, toertochten en dagtochten plannen hoe je erheen reist. Met één klik kom je bij google maps, waar de geschikte parkeerplaats al is opgeslagen en je alleen nog maar een vertrekpunt hoeft in te voeren. Of je kunt met de bus en de trein reizen.

Hiervoor kom je eveneens met één klik op de dienstregeling van de Duitse spoorwegen (Deutsche Bahn). Ook hier is het juiste station of de juiste halte al opgeslagen. Voer je vertrekpunt en de datum in en je krijgt de passende dienstregeling te zien.

Hier zijn nog een paar tips voor je:

Via het 'Slimme Nummer' +49 1806 50 40 30 (betaalnummer) krijg je 24 uur per dag informatie over de dienstregeling en tarieven en als je wilt ook goede tips en aanvullende informatie over het regionale openbaar vervoer in Noordrijn-Westfalen.

De seizoensgebonden Fietsbus met aanhangwagen voor fietsers is een prima alternatief van 1 mei tot 3 oktober. Je fiets wordt zelfs gratis meegenomen. Informatie op www.fietsenbusse.de.

Actuele dienstregelingen voor bus en trein vind je op www.vrr.de en www.bahn.de.

Lekker eten en slapen

Even ertussenuit – ontspannen – een andere omgeving ... of: wat maakt jouw fietstocht zo heerlijk?

We hebben een paar suggesties voor je:

Je tocht is niet alleen een fietsavontuur, je reist op de **Hohe Mark RadRoute** ook culinair dwars door drie regio's.

Wat is hier allemaal te vinden? Proef de traditionele keuken, of iets exotisch of iets verfijnd culinairs. Maak kennis met de lokale specialiteiten.

Kies uit het rijke assortiment van onze horeca: neem lekkernijen mee voor je picknick, maak een tussenstop en geniet van een gezellige pauze, beloon jezelf aan het einde van de tocht met een chic driegangenmenu ...

Maak van elk moment van je reis een moment van genot. Onze fietsvriendelijke horeca heet je van harte welkom! Kijk voor meer informatie op onze website www.hohemarkradroute.de, waar je ook alle horecabedrijven vindt. Scan gewoon de QR-code.

Geneeskrachtige planten & oude muren van Borken tot Velen

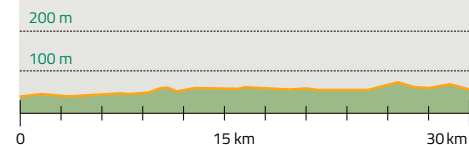
Een waterburcht stelt je voor raadsels, een apothekerstuin onthult geheime kennis. Een belangrijk heidegebied ontstaat op oude rommel, barokke parken van belangrijke bouwmeesters. Geschiedenis om aan te raken, in te duiken of gewoon van te genieten.

Informatie voor dit traject

🕒 01:58h   ⌚ 15,4 km/h

↔ 30,3 km

↗ 100 m   ↘ 80 m

Allerlei culturele en historische bezienswaardigheden liggen langs de route en doen oude tijden herleven: een imposante waterburcht, een fraaie laan, de oude apothekerstuin en een historisch Wildpark – ...en wie er nog zin in heeft kan de 'Bergen' op.

Borken – Weseke – Ramsdorf – Velen

Start: parkeerplaats Pröbstingmeer Borken, Pröbstinger Allee, 46325 Borken

Eindbestemming: camperplaats Velen, Geeste, 46342 Velen

Openbare parking buitenbad Velen, Landsbergallee 50, 46342 Velen

Bezienswaardigheden

1 Waterburcht Gemen

De waterburcht Gemen staat in de voormalige moerassen van de Bocholter Aa. Met zijn talrijke sloten en de twee kleine 'woonwijken', zogenaamde vrijdommen, ligt hij schilderachtig en mooi ingebed in een uitgestrekt parklandschap. Aan het kasteel werd bijna 900 jaar gebouwd, wat resulteerde in een heel bijzondere architectuur. Het kasteel is thans privébezit. Sinds 1946 wordt het gebruikt voor educatief onderwijs en heet sindsdien Jeugdburcht Gemen.

2 Sternbusch Borken-Gemen

Van lanen ging altijd al een grote aantrekkingskracht uit en fietsen onder het bladerdak doet goed en stemt vredig. Daarom werd rond 1720 het landschap rond de waterburcht opnieuw ingericht en de prachtige Sternbuschlaan aangelegd. Een heerlijk schaduwrijk plekje op warme zomerdagen.

5 Apothekerstuin & Geologische tuin Weseke

In het Quellengrundpark kun je achter de geheimen van oude stenen en geneeskrachtige planten komen. En wie geïnteresseerd is in geneeskrachtige planten moet zeker de apothekerstuin bezoeken.

7 Uitstapje: de bergen van Borken-Ramsdorf

Zin in een wandelingetje met bergtoppen? Ze worden meestal gewoon 'De Bergen' genoemd, deze waardevolle natuurgebieden met zandpaden, uitgestrekte bossen, echte duinen en open land die een habitat vormen voor vele bedreigde diersoorten. Maar blijf wel op de paden om alles zo mooi te houden.

Adres: Gipfelkreuz Tannebüldenberg, 46342 Velen

9 Historisch Wildpark Velen

Een prachtig park en een fantastische cultuurhistorische getuigenis. Het kasteelpark en het bos werden volgens de plannen van architect Johann Conrad Schlaun (1695–1773) aangelegd als een uitgestrekt park voor de jacht, het Historisch Wildpark Velen. Vandaag is de barokstijl nog te herkennen.

Kleine hoogtepunten

3 Uitstapje: natuurgebied Lünsberg

Natuurlijke paden, echte duinen en open land, uitgestrekte bossen en Schotse hooglandrunderen tekenen voor een prachtig, haast onwerkelijk landschap. Hier kan je fiets even pauzeren zodat je dit waardevolle natuurgebied te voet kunt verkennen.

Adres: Zur Heide, 46325 Borken

4 Uitstapje: de vijvers van Homborn

De vijvers van Homborn liggen op een plek met een rijke geschiedenis. In de middeleeuwen hield het gerechtshof van Homborn hier zijn zittingen. Tegenwoordig is de Homborn-vallei een natuurreservaat.

Adres: Zum Homborn, 46325 Borken

6 Vistrap Ramsdorf

Bij de stuw van de Bocholter Aa bevindt zich een vistrap. Die dient om de vissen in staat te stellen obstakels te overwinnen tijdens hun trektocht. Een goed idee. Wie wilt, kan nog een ommetje naar het stadspark maken.

8 Uitstapje: artesische bron

Op de grens met Velen en heel dicht bij het Zwarte Ven ligt de artesische bron te midden van een prachtig landschap. Je kunt er heerlijk op adem komen.

Adres: Venneweg, 46359 Heiden

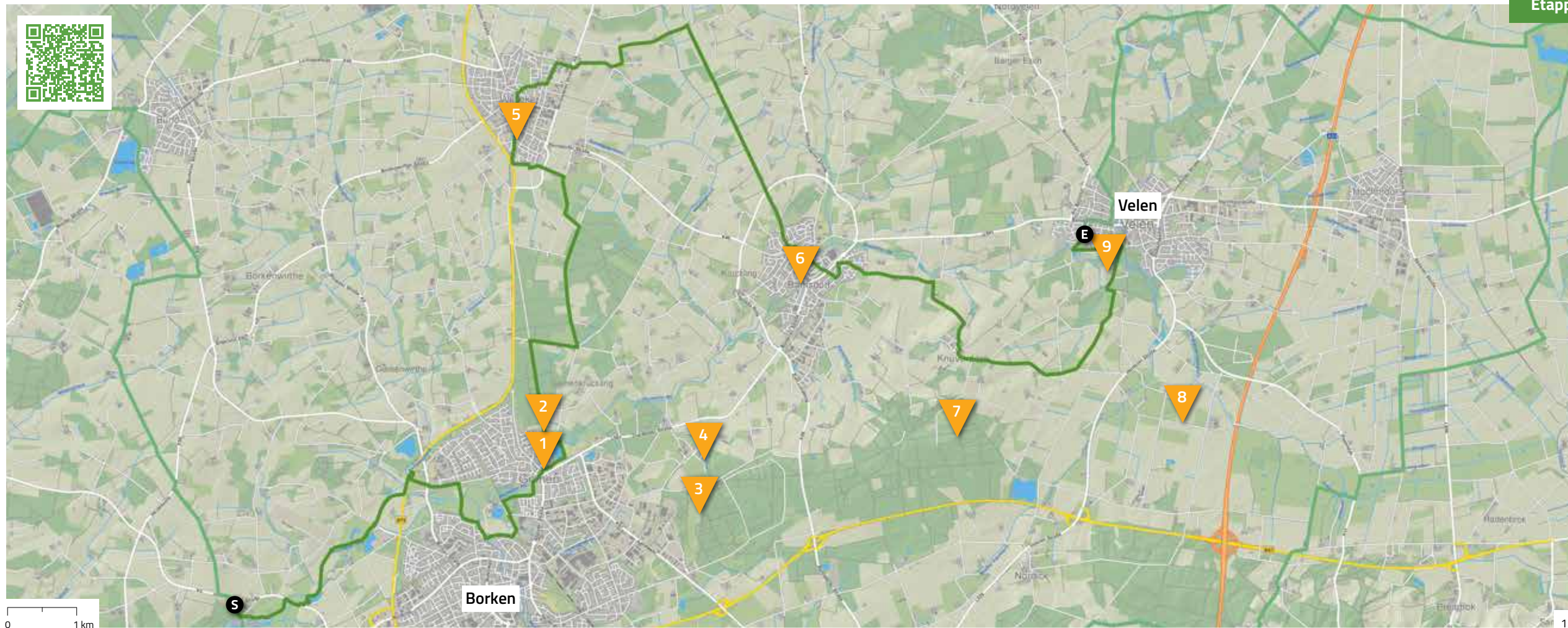
Borken – Weseke – Ramsdorf – Velen

S **Start:** parkeerplaats Pröbstingmeer Borken, Pröbstinger Allee, 46325 Borken

E **Eindbestemming:** camperplaats Velen, Geeste, 46342 Velen, openbare parking buitenbad Velen, Landsbergallee 50, 46342 Velen

- 1 Waterburcht Gemen
- 2 Sternbusch Borken-Gemen
- 3 Natuurgebied Lünsberg en Homborn-bron met Fliegerberg
- 4 Vijvers van Homborn
- 5 Apothekerstuin & Geologische tuin Weseke
- 6 Vistrap Ramsdorf
- 7 Bergen van Borken-Ramsdorf
- 8 Artesische bron
- 9 Historisch Wildpark Velen

Kwakende kikkers & genieten van de stilte van Velen tot Reken

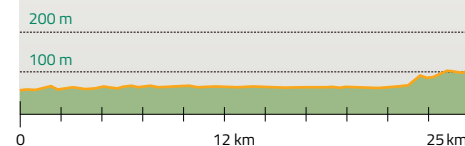
Zeldzame dieren en planten en betoverende veengebieden, die ooit de grootste in de verre omgeving waren, daarom gaat het tijdens deze etappe. Hier vind je stilte en ontspanning om dingen waar te nemen en te ervaren, met de oproep: geef je eraan over en geniet!

Informatie voor dit traject

🕒 01:38h   ⌀ 16,3 km/h

↔ 26,8 km

↗ 100 m   ↘ 50 m

... er is geen betere manier om uit te drukken wat je hier te wachten staat!

Dwars door het parklandschap van het Münsterland naar het charmante natuurgebied van de Kuhlennenn. Hier zie je de resten van wat eens het grootste veengebied van Westfalen was. Een heel bijzondere habitat en een waar vogelparadijs!

Velen – Gescher – Coesfeld – Reken

Start: camperplaats Velen, Geeste, 46342 Velen

Openbare parking buitenbad Velen, Landsbergallee 50, 46342 Velen

Eindbestemming: parkeerplaats Hauptstr. 31, 48734 Reken

Parkeerplaats bij het station (met fietsenstalling) Bahnhofstr. 35, 48734 Reken

Bezienswaardigheden

2 Natuurgebied Kuhlenvenn

Fantastisch en ongelooflijk charmant. En met een omvang van 67 ha een waardevol natuurgebied. De Kuhlenvenn ligt op een plek waar de beek Heubach ontspringt. Het is een overblijfsel omdat het samen met de Fürstenkuhle ooit het grootste veengebied van Westfalen was – de Witte Venen. Tegenwoordig bestaat de Kuhlenvenn niet meer uit turf, maar uit gras- en drasland met plassen en een betoverend meer.

5 Uitstapje: natuurgebied Fürstenkuhle

Gebieden met veenmos, drassige wateren, bosjes moerasberken. Een mooie insidertip voor iedereen die van rust houdt en geïnteresseerd is in zeldzame dieren en planten. Gun je fiets ook hier even pauze.

Adres: Vennetütenweg, 48712 Gescher

Kleine hoogtepunten

1 Uitstapje: Turfmuseum Gescher-Hochmoor

Met zijn betoverende sfeer in de prachtige natuur en veel gezellige plaatsen om te zitten is het Turfmuseum perfect voor een tussenstop. Hier kom je alles te weten over de diversiteit van flora en fauna in een veenland- schap en over de transformatie ervan in een cultuurlandschap. Het Veenmu- seum is niet altijd open, maar is ook als tussenstop altijd de moeite waard!

Adres: Landsbergstraße 60, 48712 Gescher

3 Uitstapje: Coesfeldse Heide

De Coesfeldse Heide ligt aan de uiterste noordelijke rand van het Merfelder laagland. Een indrukwekkend bizar landschap. De oude afgravingen van het 'gele zand' hebben geleid tot een geweldig spectrum van kleuren.

Adres: parkeerplaats Stevede, 48653 Coesfeld

4 Uitstapje: Heidesee

Ligt ook direct in de Coesfeldse Heide: de heidevijver. Midden in een dennenbos schittert het betoverende meertje. Hier krijg je een idee van hoe het heide- en veenlandschap er hier ooit uitzag!

Adres: Heidesee, 48653 Coesfeld

6 Bospad Reken met laag touwenparcours en Melchenberg

7 Twaalf stations en een laag touwenparcours. Dus als je even van de fiets af wilt, kun je je hier uitleven en tijdens een speelse wandeling meer te weten komen over het leven in het bos, de verschillende houtsoorten en de bosbewoners. Meedoen is het motto. En wie er dan nog steeds niet genoeg van heeft, kan de uitkijktoren op de Melchenberg beklimmen. Op heldere dagen kun je van hieruit tot aan de steden in het Ruhrgebied en Münster kijken.

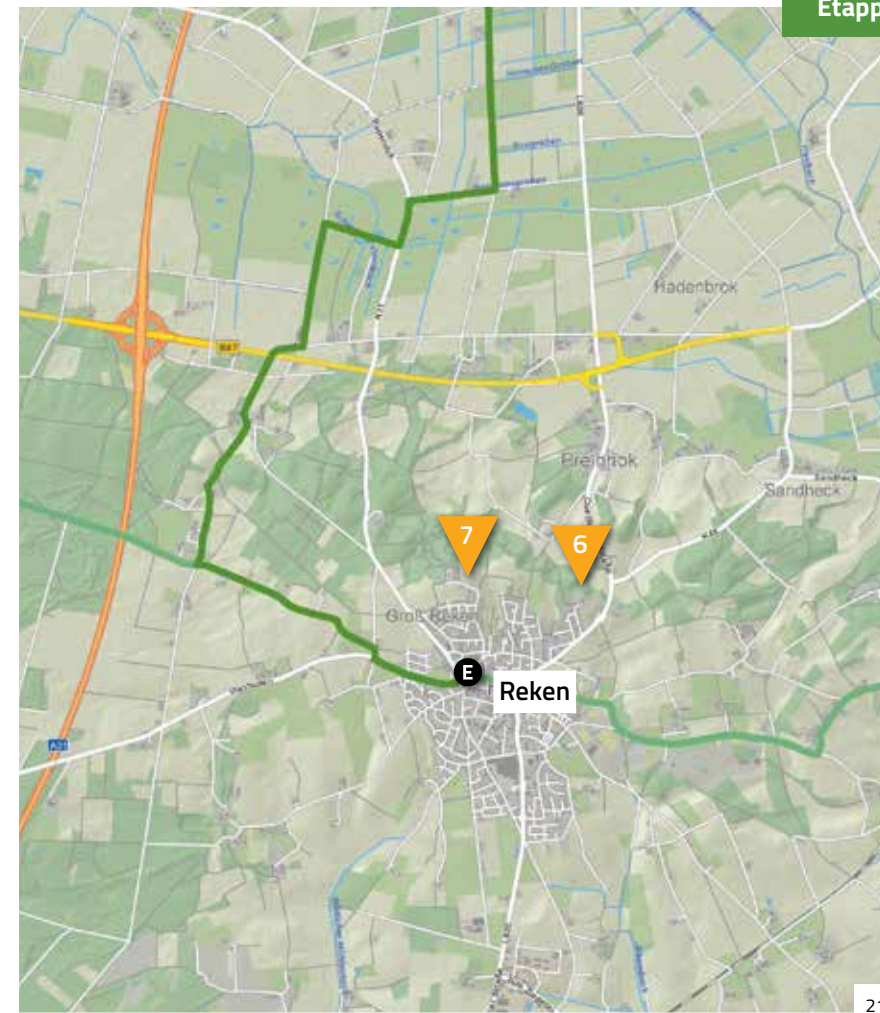
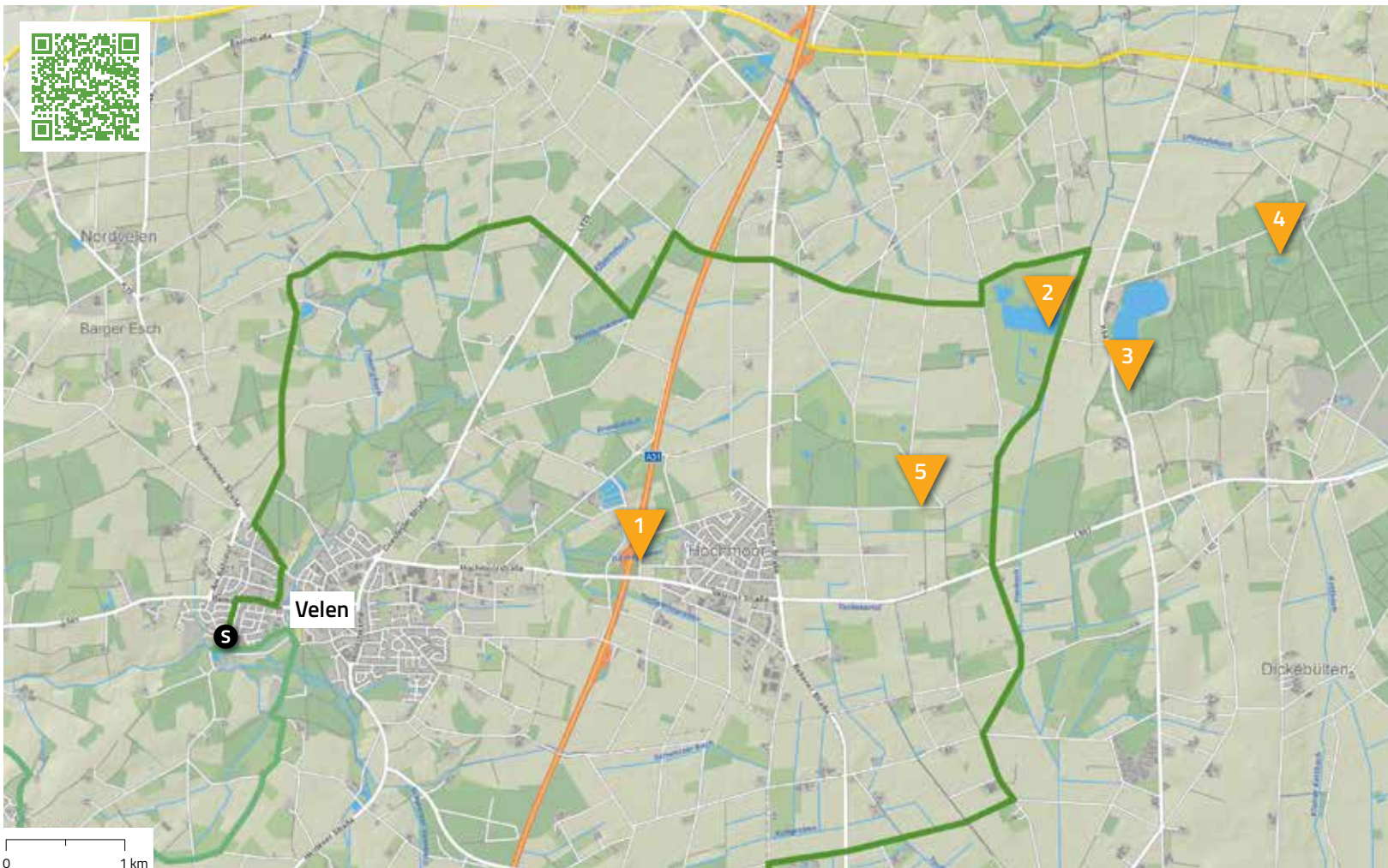

Velen – Gescher – Coesfeld – Reken

S Start: camperplaats Velen, Geeste, 46342 Velen
Openbare parking buitenbad Velen, Landsbergallee 50,
46342 Velen

E Eindbestemming: parkeerplaats Hauptstr. 31,
48734 Reken; parkeerplaats bij het station (met
fietsenstalling) Bahnhofstr. 35, 48734 Reken

- 1 Turfmuseum
- 2 Natuurgebied Kuhlennenn
- 3 Coesfeldse Heide met oude zandgroeve
- 4 Biotoop van de Heidesee
- 5 Natuurgebied Fürstenkuhle
- 6 Bospad Reken + laag touwenparcours
- 7 Melchenberg

Bijzonderheden tussen Reken en Dülmen

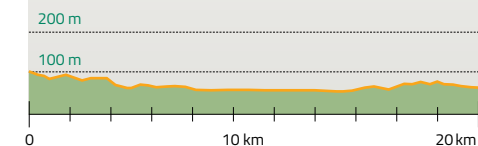
Waar moet je eerst kijken als alles zo mooi is? Gewoon telkens terugkomen om nog meer te zien: de schoonheid van de natuur, de wilde schoonheid en de getemde schoonheid.

Informatie voor dit traject

🕒 01:22h   ⌚ 16,2 km/h

↔ 22,1 km

↗ 80 m   ↘ 120 m

Natuurlijkhebbers komen hier volop aan hun trekken. Het traject is een micro-avontuur en wie hier de camera tevoorschijn haalt, komt met de mooiste herinneringen thuis. Of het nu gaat om de flora en fauna van de Heubachse weiden, de wilde paarden uit Dülmen of het schilderachtige wildpark in Dülmen, dat 'very british' aandoet.

Reken – Maria Veen – Dülmen

Start: parkeerplaats, Hauptstr. 31, 48734 Reken
Parkeerplaats bij het station (met fietsenstalling),
Bahnhofstr. 35, 48734 Reken

Eindbestemming: parkeerplaats / camperplaats bij het Sportzentrum-Süd,
Kapellenweg 41, 48249 Dülmen

Bezienswaardigheden

1 Natuurgebied Heubachwiesen

Het klinkt bijna griezelig, maar er is nog iets op de Hohe Mark RadRoute dat je niet mag missen: de Heubachwiesen in Reken. Gewoonweg geweldig: in het voorjaar staat alles in volle bloei, talloze vogels proberen elkaar te imponeren met hun gezang en het landschap lijkt wel een impressionistisch schilderij. Allemaal een kwestie van de ogen en oren open zetten.

2 Natuurgebied Wildpferdebahn Dülmen

De natuur beschermen en tevens de cultuur behouden? Dat kan en is een kijkje waard! De wilde paarden van Dülmen leven sinds het midden van de 19e eeuw onder de hoede van de hertogen van Croÿ, die bezorgd waren over het voortbestaan van het ras en diens habitat. De 'wilde paardenbaan' in Dülmen in het Münsterland moet je gezien hebben. Met een kudde van ongeveer 400 paarden op een uitgestrekt terrein van weiden, veenland, heide, berken en eiken is dit de enige stoeterij voor wilde paarden die op het Europese continent bewaard is gebleven. Let op de openingstijden!

3 Wildpark Dülmen

Een landschapspark dat tot de allermooiste van het Münsterland behoort. Het ensemble van heuveltjes, bos, vijvers, weiden en losse bomen doet denken aan Engelse parken. En terecht, want de tuinarchitect Edward Milner ontwierp het in 1864 en in deze vorm is het tot op heden bewaard gebleven. Een uniek landschap waarin wilde dieren en schapen zich volledig vrij bewegen en dat bovendien voorbeeldig wordt onderhouden.

Alle zintuigen de kost geven

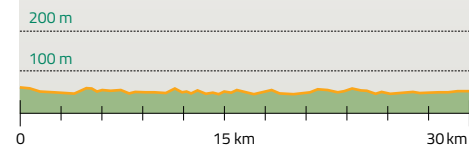
Idyllische meertjes, romantische uiterwaarden omgeven door weelderige weilanden en inheemse dieren. De juiste omgeving om de tijd te vergeten en je over te geven aan de eenvoud van de natuur: opperste genot met een blijvend effect.

Informatie voor dit traject

🕒 01:40h   ⌀ 17,1 km/h

↔ 28,5 km

↗ 100 m   ↘ 100 m

Omringd door bossen zijn er twee stuwmeren waar je heerlijk over uit kunt kijken. Op verschillende uitkijkpunten kun je dieren en het landschap observeren. En tot slot staat er nog een fraai kasteel met een watermolen op het programma. Gewoon genieten en ontspannen.

Dülmen – Sythen – Haltern am See – Olfen

Start: parkeerplaats / camperplaats bij het Sportzentrum-Süd, Kapellenweg 4 1, 48249 Dülmen

Eindbestemming: parkeerplaats bij de school, Kirchstr. 30, 59399 Olfen

Bezienswaardigheden

1 Kasteel Sythen en de watermolen Sythen

Hier kun je zien wat het engagement van burgers teweeg kan brengen. Herbouwd, veranderd, gesloopt, bijna vervallen, maar behouden door betrokken burgers. Het complex van Kasteel Sythen is typisch Westfaals. Met zijn rode bakstenen, krakende houten poort en met rozen bedekte muren vertelt het over vervlogen tijden.

2 Stuwmeer van Haltern

Midden in de fraaie natuur: het stuwmeer van Haltern is een uitstapje waard voor iedereen en in elk jaargetijde. Het biedt een prachtig uitzicht op het meer, geweldige pichnickplekjes en veel vermaak – niet alleen voor het oog.

3 Stuwmeer van Hullern

Wie van stilte houdt kan zijn hartje ophalen bij het stuwmeer van Hullern. De rondwandelingen met uitkijkpunten bieden een fascinerende blik op het merenlandschap. Aalscholvers, futen, ganzen en andere water- en landbewoners zijn het hele jaar door te zien.

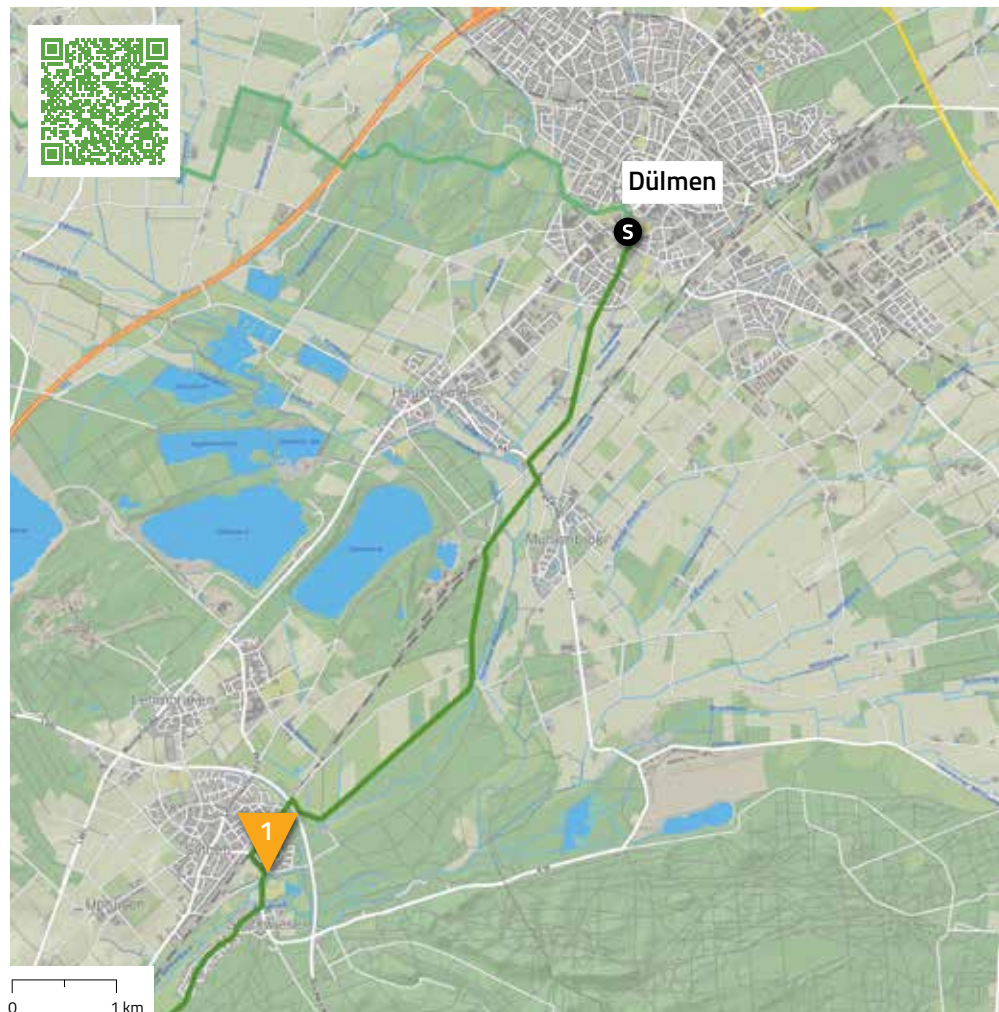
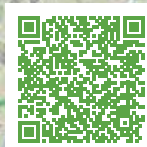
4 Steveraue Olfen

De uiterwaarden van de Stever in Olfen zijn echt een unieke beleving. Wie van natuur houdt, moet hier zijn ogen de kost geven, want in dit bijzondere landschap valt altijd wel iets te bekijken. Dit is het rijk waar dieren het landschap onderhouden. Heckrunderen en Konikpaarden, Poitou- en Catalaanse reuze-ezels. Ook wilde ganzen en ooievaars maken deel uit van de Steveraue. Ze zorgen er allemaal voor dat dit prachtige uiterwaardenlandschap behouden blijft en ze baren hier ook hun jongen.

Dülmen – Sythen – Haltern am See – Olfen

S Start: parkeerplaats / camperplaats bij Sportzentrum-Süd, Kapellenweg 41, 48249 Dülmen

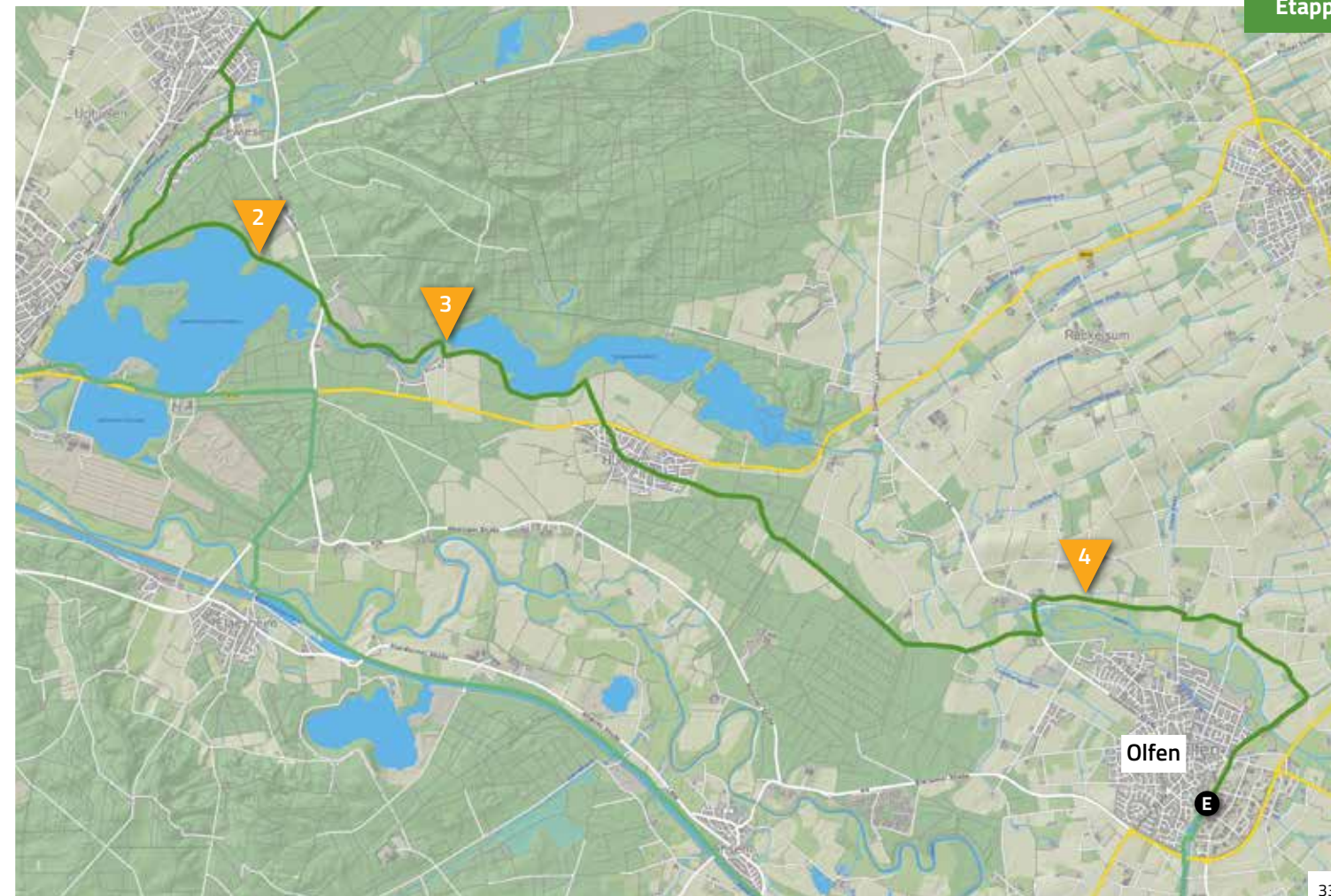
E Eindbestemming: parkeerplaats bij de school, Kirchstr. 30, 59399 Olfen

1 Kasteel Sythen en de watermolen Sythen

2 Stuwmeer van Haltern

3 Stuwmeer van Hullern

4 Steveraue Olfen

Puur genieten

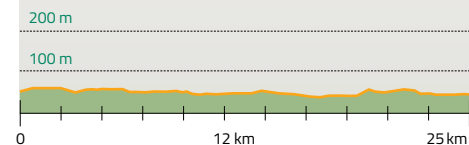
Schepen tellen op een belangrijke waterweg; ongebruikelijke vervoersmiddelen voor mensen en fietsen; bizarre landschappen en een 'verkeerd' meer ontdekken. Hier kun je volop genieten!

Informatie voor dit traject

🕒 01:55h   ⌀ 13,1 km/h

↔ 25,1 km

↗ 70 m   ↘ 80 m

Exotisch water, extravagante natuur? Dan moet je tussen Olfen en Haltern am See zijn. Een meer en een stuwmeer staan je te wachten, bij het kanaal kun je boten tellen, kijken hoe een sluis werkt, wat later een vlot besturen en nog een bizar heidelandschap bewonderen. Overal even blijven, en wat ook blijft zijn de herinneringen.

Olfen – Datteln – Haltern am See

Start: parkeerplaats bij de school, Kirchstr. 30, 59399 Olfen

Eindbestemming: parkeerplaats Kardinal-von-Galen-Park, Koepfstr. 13, 45721 Haltern am See

Bezienswaardigheden

2 Meer van Datteln

Geen meer in de ware zin van het woord, maar een knooppunt van kanalen en een geweldig en uniek waterwageland. Hier komen het Dortmund-Eemskanaal, het Rijn-Hernekanaal, het Wesel-Dattelnkanaal en het Datteln-Hammkanaal samen.

3 Sluis van Datteln

Gebouwd in 1928, geopend samen met het kanaal in 1931. Hier kunnen schepen met een diepgang tot 2,8 m passeren. Het bekijken van een sluisproces is in elk geval fascinerend.

4 Lippepontje Maifisch

Met de kleine veerboot 'Maifisch' in Flaesheim kun je jezelf en je fiets over de Lippe zetten. Leuk om uit te proberen! Mocht het pontje niet in bedrijf zijn (november tot maart), kun je gewoon doorfietsen tot knooppunt 34 en daar afslaan.

6 Natuurgebied Westruper Heide

Dit heidelandschap is alweer zo'n belangrijke habitat voor bedreigde dier- en plantensoorten. In dit beschermde natuurgebied vinden o.a. boomleeuweriken en gladde slangen hun toevlucht. Met de bizarre jeneverbesstruiken en struik- en dophei vormen ze een sprookjesachtig landschap. Niet alleen als de heide in bloei staat, in augustus/september, is deze plek meer dan de moeite waard! Ook hier geldt: laat de fiets a.j.b. ergens staan.

7 Stuwmeer van Haltern (zuiden)

Idyllisch gelegen omringd door bossen. Wie een zwak heeft voor waterreflecties is hier aan het juiste adres. De natuuroase in de buurt van de stad is uiterst populair en een paradijs voor waterliefhebbers. Een uitkijkplatform biedt een onbelemmerd zicht op de dierlijke bewoners van het meer, en heerlijke plekjes nodigen uit tot relaxen.

Kleine hoogtepunten

1 Uitstapje: zuidelijke uiterwaarden van de Stever

Een landschap dat steeds meer verandert in een ongerept uiterwaardenlandschap. Allerlei insecten, ooievaars, wilde ganzen, ijsvogels en vele andere soorten hebben hier een thuis gevonden.

Adres: 59399 Olfen

8 Uitstapje: het Blauwe Klaslokaal

Als een soort amfitheater ligt het Blauwe Klaslokaal langs de Stever. Hier kunnen schoolklassen, kleuters en onderwijsinstellingen les krijgen in de vrije natuur.

Adres: 45721 Haltern am See

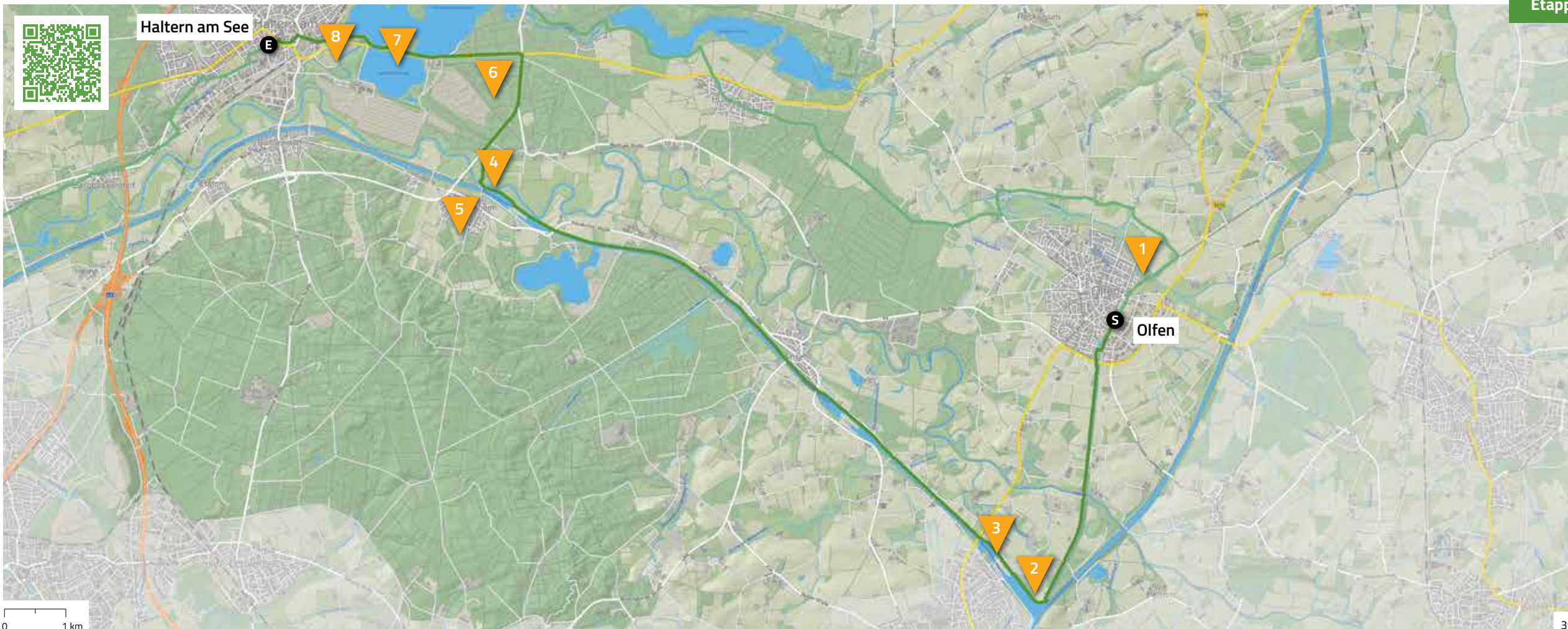

Olfen – Datteln – Haltern am See

S **Start:** parkeerplaats bij de school, Kirchstr. 30, 59399 Olfen

E **Eindbestemming:** parkeerplaats Kardinal-von-Galen-Park, Koepfstr. 13, 45721 Haltern am See

- 1 Zuidelijke Stever-uiteerwaarden
- 2 Meer van Datteln
- 3 Sluis van Datteln
- 4 Lippepontje Maifisch
- 5 Kneippbekken Flaesheim (bassin bij het sportcentrum met aangrenzend Kneipp-wandelpad)
- 6 Natuurgebied Westruper Heide
- 7 Stuwmeer van Haltern (zuiden)
- 8 Het Blauwe Klaslokaal

Dieren die het landschap onderhouden

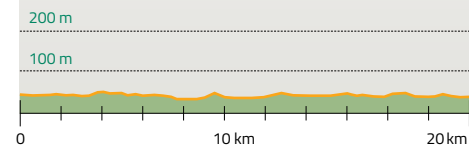
Mooi vooruitzicht: hartelijk welkom in ooievaarsland! Wat wordt hier geboden? Waterlandschap met moerassig grasland, dierlijke landschapsarchitecten, zeldzame soorten en een boel informatie! Interesse?

Informatie voor dit traject

🕒 01:08h   ⌀ 16,6 km/h

↔ 18,9 km

↗ 70 m   ↘ 80 m

Wie op zoek is naar een afspraakje met een paar dieren: hier zijn ze! Wij bieden: hekrunderen en waterbuffels als landschapsarchitecten, gasten uit het zuiden, rariteiten uit de dieren- en plantenwereld. En informatieborden leveren interessante weetjes over flora en fauna. Dus? ... stap op de fiets en ga kijken!

Haltern am See – Lippramsdorf – Dorsten-Hervest

Start: parkeerplaats Kardinal-von-Galen-Park, Koepfstr. 13, 45721 Haltern am See

Eindbestemming: parkeerplaats bij de gemeentelijke begraafplaats, Glück-Auf-Str. (nr. 276 invoeren), 46284 Dorsten-Hervest

Bezienswaardigheden

1 Lippe

Gezellige plekjes aan de oevers van de Lippe zijn er meer dan genoeg. De natuurlijk stromende rivier biedt een habitat voor heel veel land- en waterdieren. Als langste rivier in Westfalen had de Lippe voor de Romeinen al een speciale betekenis. Fietsen, een beetje zitten, wandelen of in gedachten verzonken turen naar de boten: een prachtige ervaring. Telkens weer. De Lippe is trouwens ook een zeer goede tip voor de volgende etappe, etappe 7.

2 Natuurgebied Hervester Bruch

De natuur voelbaar maken is hét thema in de Hervester Bruch. Het natuurgebied rond de beek Wienbach herbergt veel bijzondere en zeldzame vogels en andere dieren die het beschermen waard zijn – om nog maar te zwijgen van het fantastische landschap. Heckrunderen leven samen in een grote commune en geven vorm aan het landschap. Een fraai netwerk van paden leidt langs verschillende uitkijkpunten en onthult allerlei interessante feiten. Maar de absolute attractie zijn de ooievaars. Van ver gekomen hebben ze hier voor een tijdje een thuis gevonden.

Een kort uitstapje naar het zuiden is ook leuk, want daar is een uitzichtplatform in de Hervester Bruch. Waar precies? Voordat je de Brauckweg verlaat in de richting van Dorsten fiets je gewoon 200 m verder. Daar ligt dit mooie uitkijkpunt!

Haltern am See – Lippramsdorf – Dorsten-Hervest

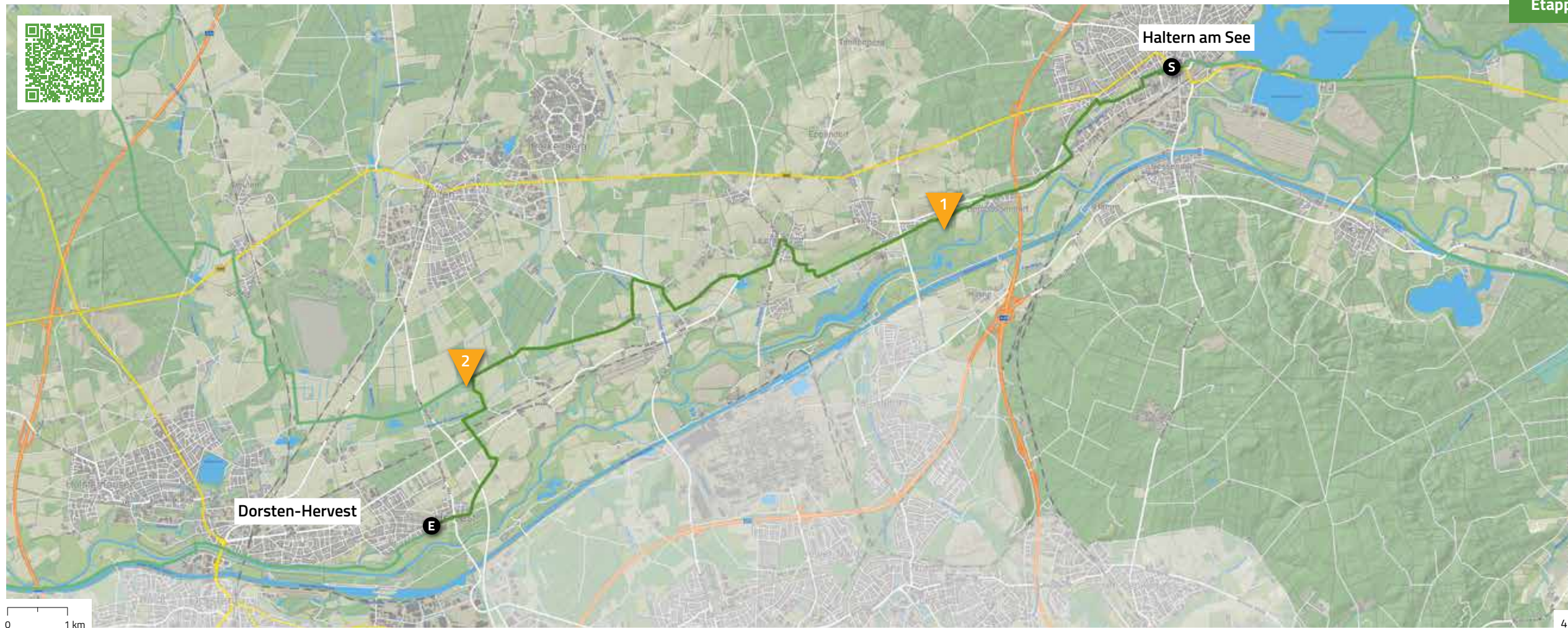

S **Start:** parkeerplaats Kardinal-von-Galen-Park,
Koeppstr. 13, 45721 Haltern am See

E **Eindbestemming:** parkeerplaats bij de gemeentelijke
begraafplaats, Glück-Auf-Str. (nr. 276 invoeren),
46284 Dorsten-Hervest

1 Uiterwaarden van de Lippe

2 Natuurgebied Hervester Bruch

Herten & schepen

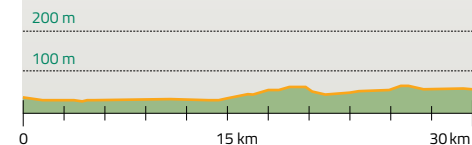
Schepen tellen of liever herten? Vandaag de ene en morgen de andere. Lastig kiezen. Of luister je liever naar oude verhalen? Doe zoals je wilt ...

Informatie voor dit traject

🕒 01:49h   ⌀ 16,2 km/h

↔ 29,6 km

↗ 90 m   ↘ 70 m

Hier kun je in de eerste rij zitten voor geweldige uitzichten: eerst langs een waterweg, dan een stuk fietsen naar een van de mooiste hertengebieden, dan genieten van de rust, dan verder naar een erfgoedboom en dan, last but not least, een oud kasteel bekijken ...
... zijn we nog iets vergeten?

Dorsten-Hervest – Schermbeck – Raesfeld

Start: parkeerplaats bij de gemeentelijke begraafplaats, Glück-Auf-Str. (nr. 276 invoeren), 46284 Dorsten-Hervest

Eindbestemming: parkeerplaats / camperplaats, Südring 98, 46348 Raesfeld

Bezienswaardigheden

1 Wesel-Dattelnkanaal

Wie geïnteresseerd is in het heen en weer van grote schuiten en kleine schepen kan hier zijn hart ophalen. Het Wesel-Dattelnkanaal is namelijk een heuse rijksweg - maar dan voor schepen en, na de Rijn, de meest bevaren waterloop van Duitsland. Je kunt er soms spectaculaire dingen zien. Het kanaal is 60 km lang en loopt parallel niet ver ten zuiden van de rivier de Lippe. Alleen maar kijken of mooie plaatjes schieten: kanaal en Lippe zijn zeker goed voor een bezoekje.

6 Uitstapje: Üfter Mark uitkijkpost

Tussen twee gehuchten ligt een van de mooiste bosgebieden die Noordrijn-Westfalen te bieden heeft: de Üfter Mark. Een landschap gevormd door gletsjers uit de ijstijd, met duinen, zandgronden, kleine moerassen, heide, oude eiken en dennen. Kilometerslange paden lopen door de natuur. Een onwerkelijk mooi gebied, ook voor zeldzame planten en dieren. En een belangrijke habitat voor edelherten. Vooral, maar niet alleen tijdens de bronstijd kunnen deze indrukwekkende beesten vanaf een uitkijkpost worden geobserveerd.

Adres: Rhader Weg, 46514 Schermbeck

7 De eik van Erle

Op 30 oktober 2021 werd deze boom, misschien wel de oudste van Duitsland, uitgeroepen tot eerste nationale erfgoedboom in Noordrijn-Westfalen. Volgens een legende zat de god Odin zelf als rechter onder de eik. Feit is dat hij wordt beschouwd als een van de oudste eiken in Duitsland en dat hij 1500 jaar oud zou zijn. Het gerecht van de plaats Erle, dat hier tegen het einde van de middeleeuwen de hoogste macht uitoefende, kwam bijeen onder deze eik. Bezienswaardig!

Kleine hoogtepunten

2 Uitstapje: Kneippbekken van Gahlen

Vermoeide benen van het fietsen? Erg warm buiten? Of gewoon voor de gezondheid? Het Kneippbekken ligt tussen de Lippe en het Wesel-Dattelnkanaal. Ongeveer 100 jaar geleden borrelden hier de artesische bronnen van Gahlen. Ze vielen droog in de jaren 1980. Mooi aangelegd in het idyllisch groen met informatiebord en bankjes.

Adres: Im Aap, 46514 Schermbeck

3 Uitstapje: torenstation Schermbeck

De elektrificatie van de plattelandsbevolking. Dat was ooit het doel. Tegenwoordig stroomt er geen elektriciteit meer door de transformator-toren, maar hij heeft een andere bestemming gekregen: rond de toren staan prachtige oude bomen. Een natuurlijke tuin en mooie zitgelegenheid maken het plaatje compleet. Met luisterstation, wilde bijenhotel en een zoekplaatje.

Adres: Alte Poststraße 81, 46514 Schermbeck

4 Uitstapje: Mierenpad

Weer iets om aan te bevelen: 4,2 km blotevoetenpad op natuurlijke ondergrond, speciale stations en picknickmogelijkheden. Met of zonder schoeisel, het is gewoon heerlijk lopen hier.

Adres: parkeerplaats Nottkamp 5, 46514 Schermbeck

5 Uitstapje: natuurgebied Lichtenhagen

In Lichtenhagen werd tot 1970 klei gewonnen. Tegenwoordig is het een natuurgebied met bos, heide en veen, nat grasland en een kleine vijver. Uiterwaarden- en moerasbossen scheppen ruimte voor reptielen en amfibieën.

Adres: wandelparking 170, Waldweg, 46514 Schermbeck

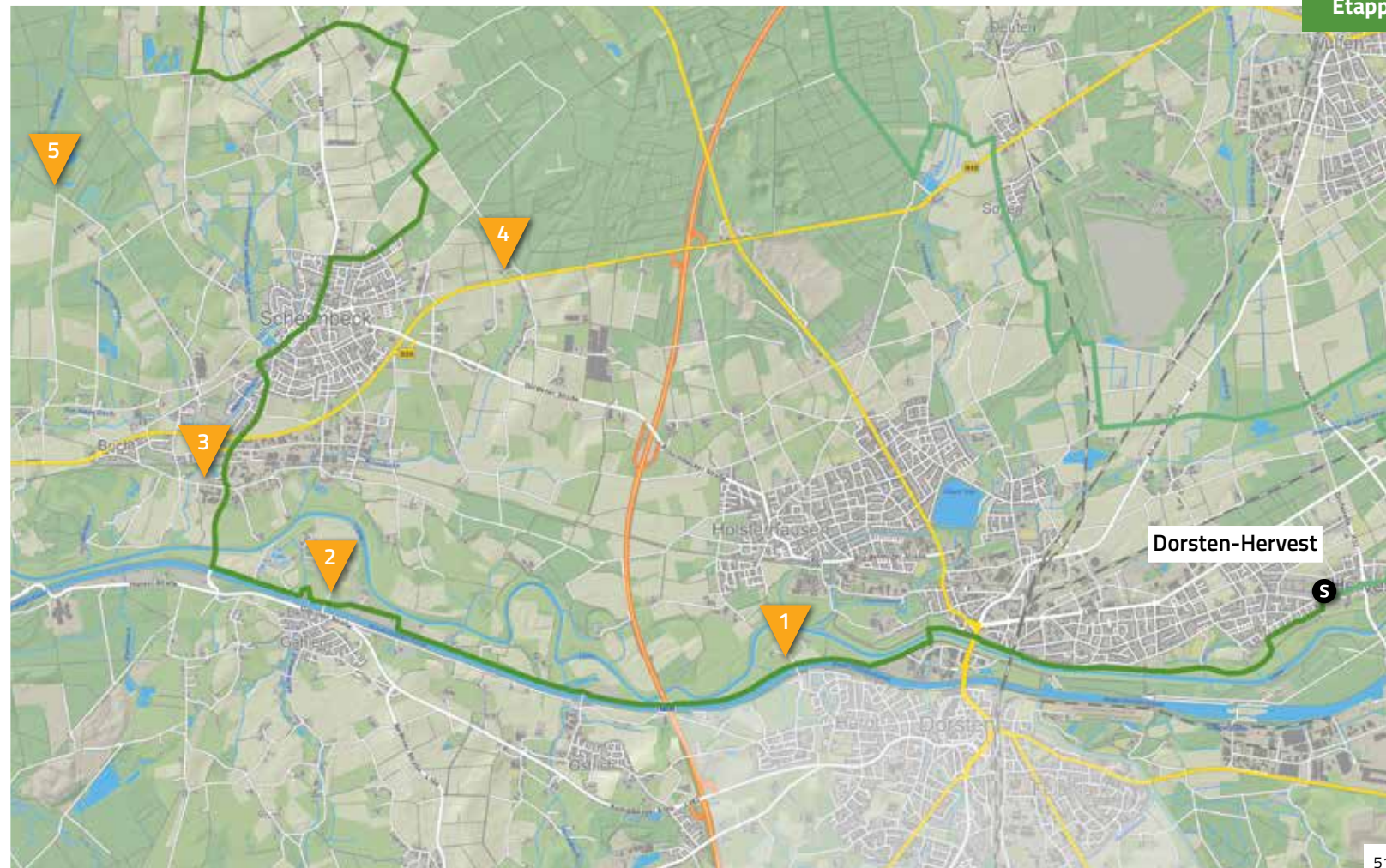
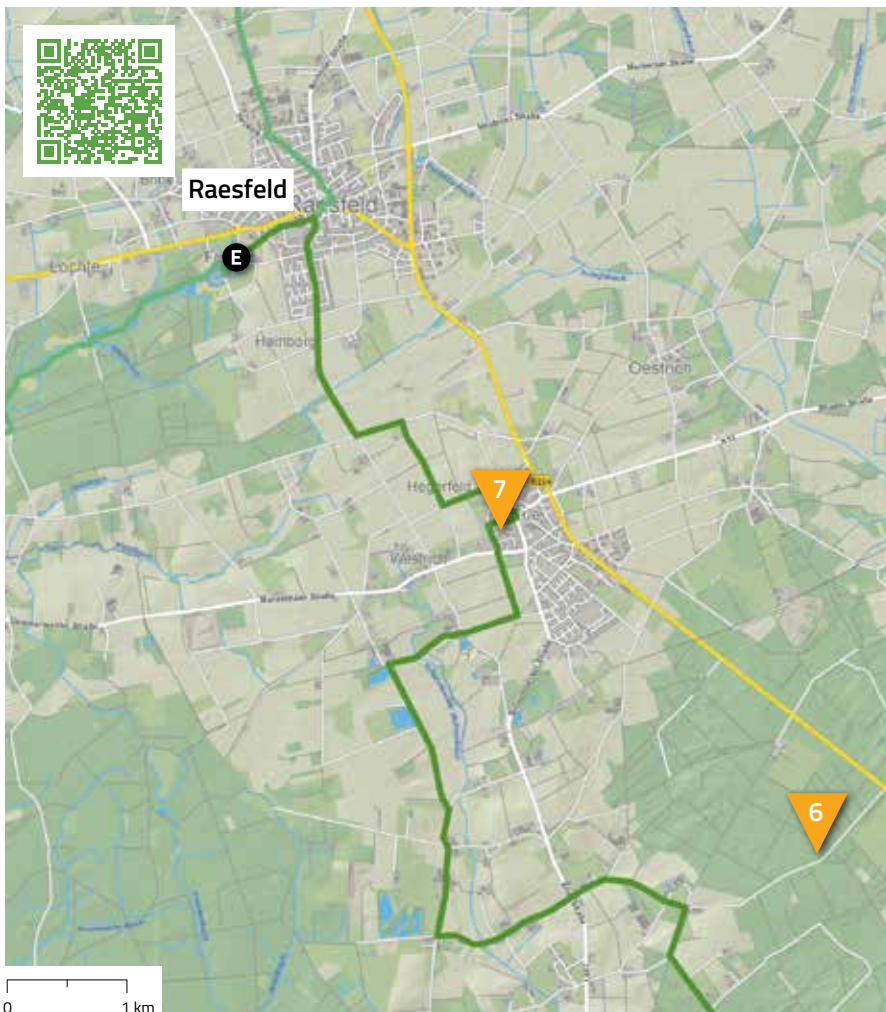

Dorsten-Hervest – Schermbeck – Raesfeld

S **Start:** parkeerplaats bij de gemeentelijke begraafplaats, Glück-Auf-Str. (nr. 276 invoeren), 46284 Dorsten-Hervest

E **Eindbestemming:** parkeerplaats / camperplaats, Südring 98, 46348 Raesfeld

- 1** Wesel-Dattelnkanaal
- 2** Kneippbekken van Gahlen
- 3** Torenstation Schermbeck
- 4** Mierenpad
- 5** Natuurgebied Lichtenhagen met kleine vijver
- 6** Üfter Mark uitkijkpost
- 7** De eik van Erle

Natuur & geschiedenis

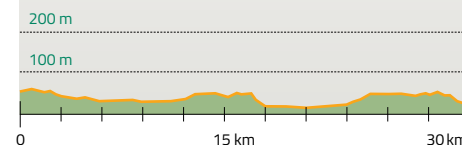
Schilderachtig, landelijk en veel kasteel. Uitzichten die de moeite waard zijn! Geschiedenis en traditie – een spannende combinatie. Kunst, cultuur en kasteelromantiek. Een tijdreis door een fascinerend cultuurlandschap.

Informatie voor dit traject

🕒 01:57h   ⌀ 16,0 km/h

↔ 31,2 km

↗ 110 m   ↘ 140 m

Misschien wordt dit wel een van je favoriete tochten: een idyllische route met veel kasteelromantiek, een Renaissance-wildpark en betoverende landschappen. Cultuur beleven en natuur ervaren komen er nog eens bij. Perfect!

Raesfeld – Marienthal – Ringenberg – Dingden

Start: parkeerplaats / camperplaats, Südtring 98, 46348 Raesfeld

Eindbestemming: Krechtinger Str. 30, 46499 Hamminkeln (parkeerplaats middelbare school tegenover het zwembad)

Bezienswaardigheden

1 Natuurparkhuis Wildpark kasteel Raesfeld

Modern meets geschiedenis! Geweldige architectuur met een glazen behuizing die de omgeving weerspiegelt en er in elk licht anders uitziet. Het natuurparkhuis is het kantoor van natuurpark Hohe Mark en een educatieve instelling. In het gebouw is een spannende tentoonstelling te vinden over de wisselwerking tussen mens en natuur. Klein maar fijn, en zeer informatief.

Adres: Tiergarten 1, 46348 Raesfeld

2 Wildpark kasteel Raesfeld

Kasteel of kapel, vrijdom of wildpark: allemaal even mooi en heel bijzonder: de kasteeltoren is de hoogste van het land, de vrijdom een van de mooiste, en het wildpark met al zijn water behoort tot de oudste. In het bos liggen ook een oeroude watermolen en een bron. Het hele complex van het Renaissance kasteel Raesfeld is een visuele ervaring die zal blijven hangen. Dus: tot snel!

Natuur om te ontdekken

Even pauzeren misschien? Onlangs geheel vernieuwd en uitgebreid: op het terrein in het wildpark van kasteel Raesfeld kun je van alles ontdekken en heerlijk spelen in de natuur.

Wellbrockbron

Energie opdoen! De Wellbrockbron is een artesische bron en ligt op een bijzonder zuivere plek. Artesisch verwijst naar de gespannen (artesische) toestand van grondwater dat door overdruk zelfstandig aan het oppervlak uittreedt.

6 Dingdener Heide

De schitterende Dingdener Heide, daar moet je in elk geval een kijkje nemen en je fiets even langs de kant zetten. Wat zo spannend is, is dat dit precies de plek van een klein hoogtepunt op een wandeling langs de Hohe Mark Steig is: de wandeling met de naam 'Zeitreise'. Een rondwandeling met allerlei wetenswaardigheden over hoe landbouw vroeger ging en over de landschappelijke veranderingen - van de middeleeuwen tot nu!

Start rondwandeling: parkeerplaats 'Alte Schäferei', Klausenhofstraße / Zum Venn, 46499 Hamminkeln-Dingden

Kleine hoogtepunten

3 Uitstapje: Nieuwe Wildernis Dämmerwald

... of: waar bos nog bos mag zijn. Op 2,6 km leidt het educatieve pad Dämmerwald je door het avontuur wildernis en toont de transformatie van een oud beuken- en eikenbos in de wildernis van morgen.

Adres: Malberger Straße 105, 46514 Schermbeck

4 Uitstapje: Van Nahmen fruitkwekerij

Boomgaard als belevingsruimte! In de educatieve fruittuin worden 25 verschillende gekweekte fruitsoorten gepresenteerd. Tal van zitgelegenheden bieden plek om gezellig te picknicken of gewoon lekker te luieren. Wie zijn fiets wil opladen kan dat hier ook doen. Let op de openingstijden!

Adres: Diersfordter Straße 29, 46499 Hamminkeln

5 Büngersche en Dingdener Heide

Hier valt veel mooie natuur te ontdekken, en een boel dieren. Als je door de heide wandelt, kun je de wulp, Kieviten, reptielen, waterbuffels of ooievaars tegenkomen. Elders groeien de prachtige klokjesgentiaan of de blauwe knoop. Vanaf het uitkijkplatform kun je alles van boven bekijken. En als je iets verder fietst, kun je de oude put fotograferen.

Adres: Büngerner Heide, 46499 Hamminkeln-Dingden

Wilde ganzen in de winter aan de Nederrijn

Als het in het oosten kouder wordt en de eerste sneeuwvlokken vallen, vindt aan de Nederrijn een groot spektakel plaats. De aankomst van duizenden Arctische wilde ganzen die langs de Nederrijn overwinteren. Dit kan worden waargenomen tussen november en februari.

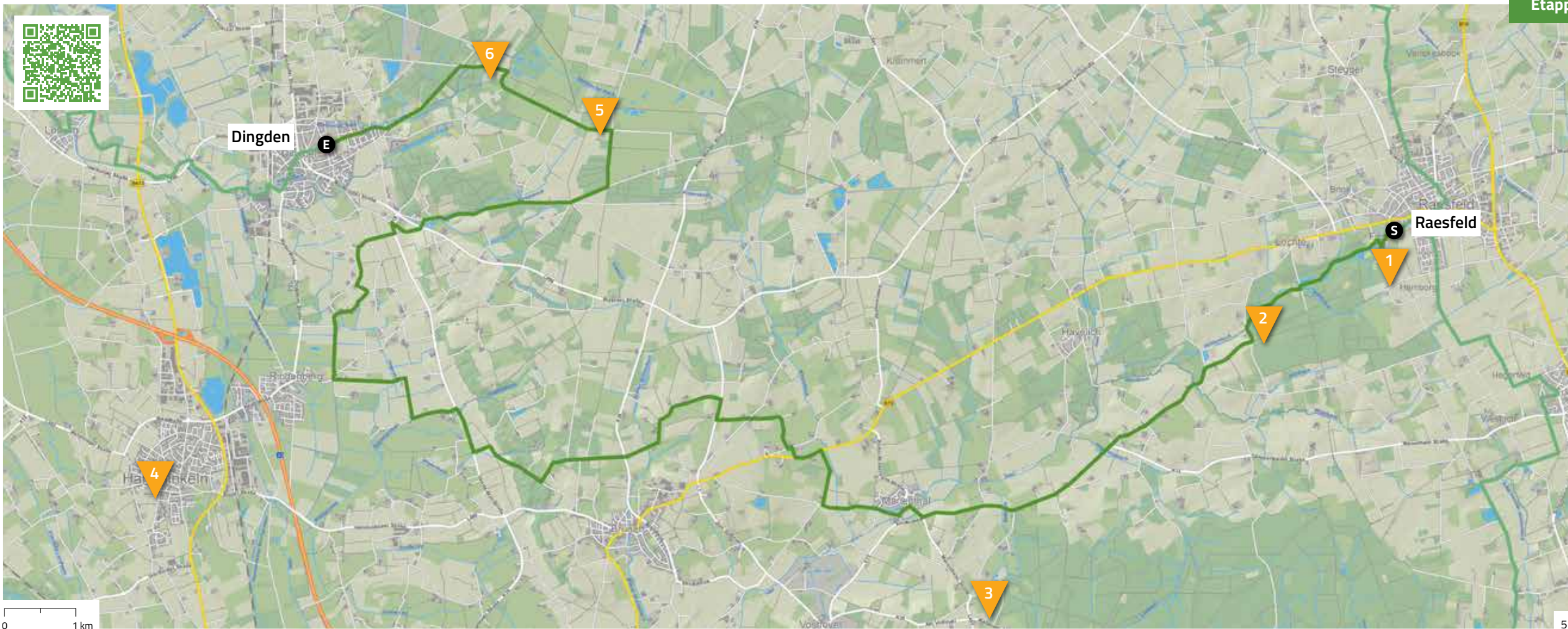

Raesfeld – Marien- thal – Ringenberg – Dingden

S **Start:** parkeerplaats / camperplaats
Südring 98, 46348 Raesfeld

E **Eindbestemming:** Krechtinger Str. 30,
46499 Hamminkeln (parkeerplaats middelbare school
tegenover zwembad)

- 1** Natuurparkhuis
- 2** Wildpark kasteel Raesfeld
- 3** Nieuwe Wildernis Dämmerwald
- 4** Van Nahmen educatieve fruittuin en boomgaard
- 5** Büngersche en Dingdener Heide
- 6** Dingdener Heide

Over het platteland

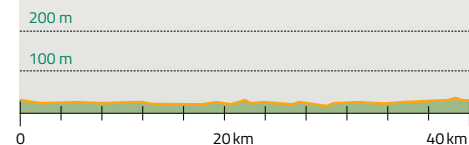
Kasteellandschap met waterburcht toont geschiedenis in privébezit. Een Münsterlands parklandschap als perfecte begeleiding van een waterloop – of omgekeerd.

Informatie voor dit traject

🕒 02:21h   ⌀ 17,0 km/h

↔ 40 km

↗ 80 m   ↘ 80 m

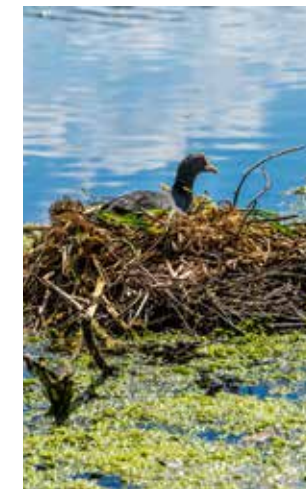

Door het parklandschap van het Münsterland fietsen en je vergapen aan een barok pandje dat er wezen mag? Doe maar! Ook het bijbehorende park is niet mis want ze konden er vroeger wat van qua park ontwerpen. Begeleid door de rivier fiets je door de karakteristieke omgeving verder richting Bocholt.

Dingden – Isselburg – Bocholt

Start: Krechtinger Str. 30, 46499 Hamminkeln
(parkeerplaats middelbare school tegenover het zwembad)

Eindbestemming: parkeerplaats bij Textielmuseum
Uhlandstr. 50, 46397 Bocholt

Bezienswaardigheden

2 Waterburcht Anholt

Prachtig en sierlijk, een van de grootste waterburchten in het Münsterland en een ware lust voor het oog: de waterburcht Anholt. Het oudste deel, de zogenaamde ‘Dikke Toren’, dateert uit de 12e eeuw.

Pas aan het eind van de 17e eeuw werd het kasteel door de prins van Salm omgebouwd tot een barokke residentie. Zij zijn daar sinds 1641 permanent present. Het uitgestrekte park werd steeds opnieuw veranderd. Na de verwoesting van het kasteel in de Tweede Wereldoorlog werd het gedeeltelijk gerestaureerd in de oorspronkelijke barokstijl en opengesteld voor het publiek.

3 Bocholter Aa

Gemoedelijk kabbelt hij richting het westen, de Bocholter Aa, en stroomt dan Nederland in. Ingelijst in het parklandschap van het Münsterland baant de rivier zich een weg dwars door de stad Bocholt richting Isselburg. Hij is de perfecte begeleiding door zeer verschillende landschappen op de route en een fraai decor voor de prachtige kastelen onderweg. Landelijke idylle en cultureel genieten!

Kleine hoogtepunten

1 Wilde ganzen in de winter aan de Nederrijn

Ook tijdens deze etappe kun je wilde ganzen zien. Tussen november en februari vliegen duizenden Arctische wilde ganzen hierheen om te overwinteren. Een behoorlijk lawaaierige aangelegenheid, maar geweldig om te zien.

1 Ooievaarsnest in Isselburg-Vehlingen

Als het tijd is voor de ooievaars om nesten te bouwen, kun je ze hier vinden. Met hun opvallende uiterlijk, typische manier van lopen en sfeervol geklepper zijn ze ook gemakkelijk te herkennen. De mooie dieren zijn vaak al in het voorjaar te zien, afhankelijk van hoe voorspoedig hun reis vanuit het zuiden verloopt.

4 De stuw bij de ijzersmelterij in Bocholt

Dankzij de herinrichting is de stuw bij de ijzersmelterij echt een kleine oase geworden. Er zijn bankjes om even uit te rusten en een prachtige vistrap, die natuurlijk ook ideaal is voor de kids om doorheen te lopen. Ideaal voor een korte tussenstop.

5 Uitstapje: Burgerpark Mosse

Vanaf het begin stonden natuurbescherming en natuurobservatie voorop bij deze recreatieve inrichting. Voor sommige soorten die absolute stiltegebieden nodig hebben, bestaat alleen de mogelijkheid om ze van een grotere afstand (uitkijkplatform) te observeren. Maak er met de fiets een ritje doorheen of stap gewoon af. Een absolute aanrader voor alle natuurliefhebbers.

Adres: Zeisigweg 4, 46395 Bocholt

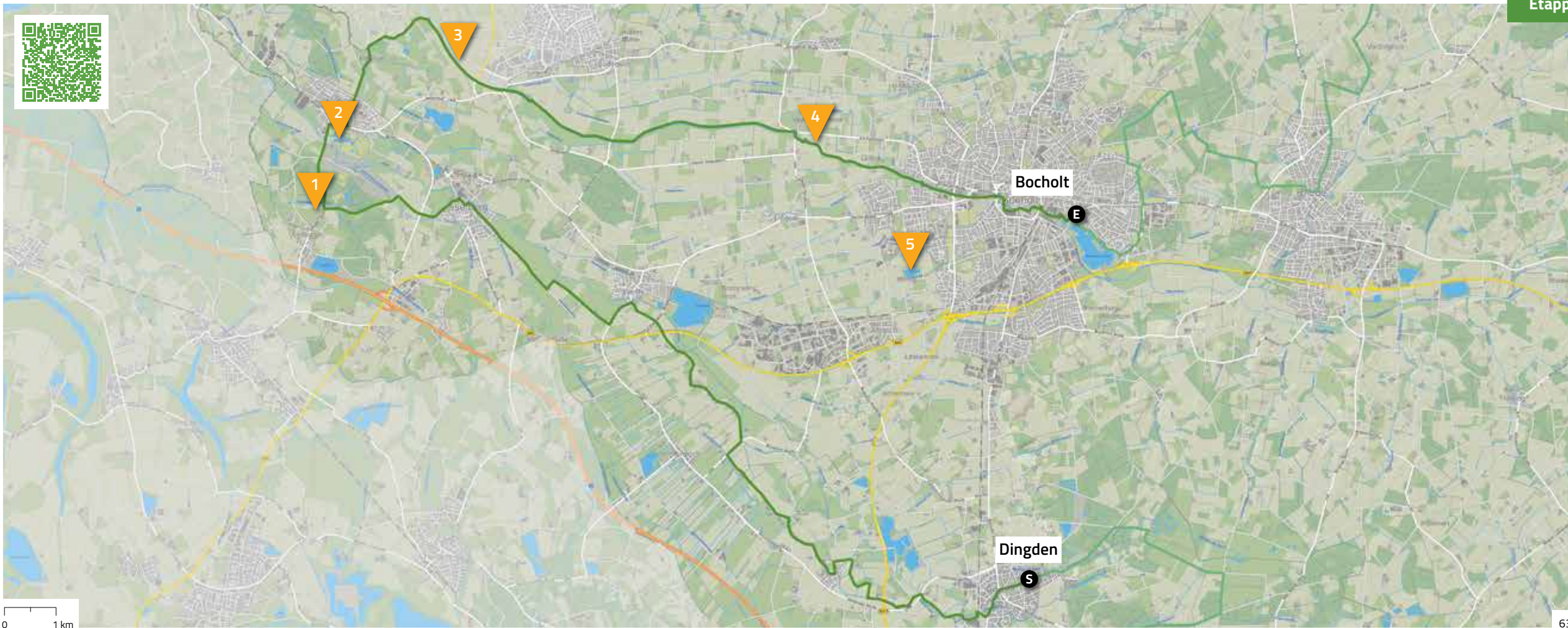

Dingden – Isselburg – Bocholt

S Start: Krechtinger Str. 30, 46499 Hamminkeln
(parkeerplaats middelbare school tegenover het zwembad)

E Eindbestemming: parkeerplaats bij Textielmuseum
Uhlandstr. 50, 46397 Bocholt

- 1** Ooievaarsnest in Isselburg-Vehlingen
- 2** Waterburcht Anholt
- 3** Bocholter Aa
- 4** Nieuwe stuw bij de ijzersmelterij
- 5** Burgerpark Mosse met uitzichtplatform

Tussen de meren

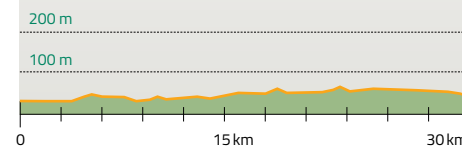
Op deze toffe etappe heb je goed zicht. Zicht op het meer, op de dieren, op de heide, in die volgorde. Vijf spannende plaatsen hebben iets te vertellen en tonen mooie plekjes om te luisteren.

Informatie voor dit traject

🕒 02:02 h   ⌚ 15,2 km/h

↔ 30,8 km

↗ 90 m   ↘ 80 m

Het is niet de bestemming die je reis zo bijzonder maakt. Als je onderweg bent, kun je veel dingen beleven en ontdekken: van de merenwereld naar de dierenwereld, van de veenwereld naar de merenwereld. En als je weer thuis bent heb je duizend verhalen in je bagage.

Bocholt – Rhede – Borken

Start: parkeerplaats bij Textielmuseum, Uhlandstr. 50, 46397 Bocholt

Eindbestemming: parkeerplaats Pröbstingmeer Borken, Pröbstinger Allee, 46325 Borken

Bezienswaardigheden

2 Aa-meer

In het noordoostelijke gedeelte is het Aa-meer een natuurlijk zwembad. Groene weiden nodigen uit om te relaxen.

3 Stadsbos met dierenpark

Altijd spannend, zo'n bos met dieren. Ook het stadsbos in Bocholt is zo'n trekpleister voor bezoekers. Alleen al vanwege de verschillende dieren die hier te zien zijn. Mooie wandelpaden leiden langs omheinde bossen en weiden waar damherten, edelherten en wilde zwijnen leven.

5 Burgerpark Rhede/oude begraafplaats

Met veel inzet gaat het vooruit, een echt meergeneratiepark en ontmoetingsplaats. Met banken, ligstoelen, speeltafels, wilde bloemenweiden, bijenvriendelijke struiken of fruitboomweiden. En aan het park grenst nog een natuurgebied: de oude begraafplaats. Niet alleen een rustplaats met indrukwekkende gedenksteden, maar ook een plek voor de plaatselijke flora en fauna. Een vredige locatie met eeuwenoude bomen.

8 Natuurgebied Burlo-Vardingholter Venn

Zet je fiets bij de ingang van het hoogveen en luister: het Burlo-Vardingholter Venn is naar schatting 4500 jaar oud en werd al in 1937 tot beschermd natuurgebied verklaard. Dankzij gerichte beschermingsmaatregelen komen tal van soorten alleen hier voor. Daarom is tijdens het broedseizoen van half maart tot half juni één pad in het kerngebied van het hoogveen zelfs volledig afgesloten.

11 Pröbstingmeer Borken

Het Pröbstingmeer in Borken-Hoxfeld ligt erg idyllisch. Te midden van een prachtige omgeving waarin je gewoon zin krijgt om op verkenning te gaan. Het natuurgebied met zijn oude bomen, beschermde eilanden en pittoreske plekjes is een genot voor iedereen.

Kleine hoogtepunten

1 Educatieve biotoop-tuin bij het Textielmuseum Bocholt

Een eco-community project op een oppervlakte van ongeveer 6000 m²! Hier zijn fragmenten van verschillende inheemse biotopen te zien en er worden suggesties gegeven voor hoe natuurbescherming er in tuinen en landschappen praktisch uit kan zien.

2 Laag touwenparcours Aa-meer Bocholt

Het lage touwenparcours van Bocholt strekt zich uit langs het recreatiegebied aan het Aa-meer en door het aangrenzende bos naar de BaBaLuu-bouwspeeltuin. Dolle pret voor het hele gezin!

4 Rodelberg met Kneipp-bekken bij stadsbos

Tot de knieën door het water lopen is waarschijnlijk de bekendste Kneipp-behandeling en geniet algemene populariteit. Dat geldt ook voor het bekken bij de Rodelberg waar iedereen gebruik van mag maken.

6 Natuurgebied Versunken Bokelt

Als je op zoek bent naar een toplocatie om vogels te spotten, dan moet je hier zijn. En niet alleen de 'locals' zijn te zien. In de lente en de herfst rusten hier trekvogels en er zijn wintergasten!

7 Rappers Kölke

Een voormalig bad, Rappers Kölke geheten, is nu een natuurgebied en wordt beheerd door de Rheder Hengelsport- en Natuurbeschermingsvereniging. Het terrein is weliswaar een clubterrein maar te voet toch toegankelijk!

9 Sterrenwacht

Astrotip! Waar staat wat 's nachts aan de hemel? In de Josef Bresser sterrenwacht in Hoxfeld staat de grootste telescoop die ooit in serie is gebouwd.

11 Planetenpad

Ontworpen als wandel- of fietspad kun je op het Planetenpad het zonnestelsel doorkruisen. Op kleinere schaal staan de planeten rond het Pröbstingmeer, tot aan de Josef Bresser-sterrenwacht.

12 Ingegroeide Madonna

Aan de noordwestkant van het Pröbstingmeer bevindt zich een kleine zwarte Madonna, ingegroeid in een 200 jaar oude beuk. Het verhaal gaat dat een Poolse soldaat het beeldje daar heeft neergezet.

13 Zwembad Pröbstingmeer

Goed voor een beetje verfrissing op warme dagen. Of gewoon om te luieren: het zwembad bij het Pröbstingmeer met zijn ligweide en schaduwrijke bomen is perfect hiervoor. Buiten zijn er zelfs speeltoestellen voor de jongere gasten.

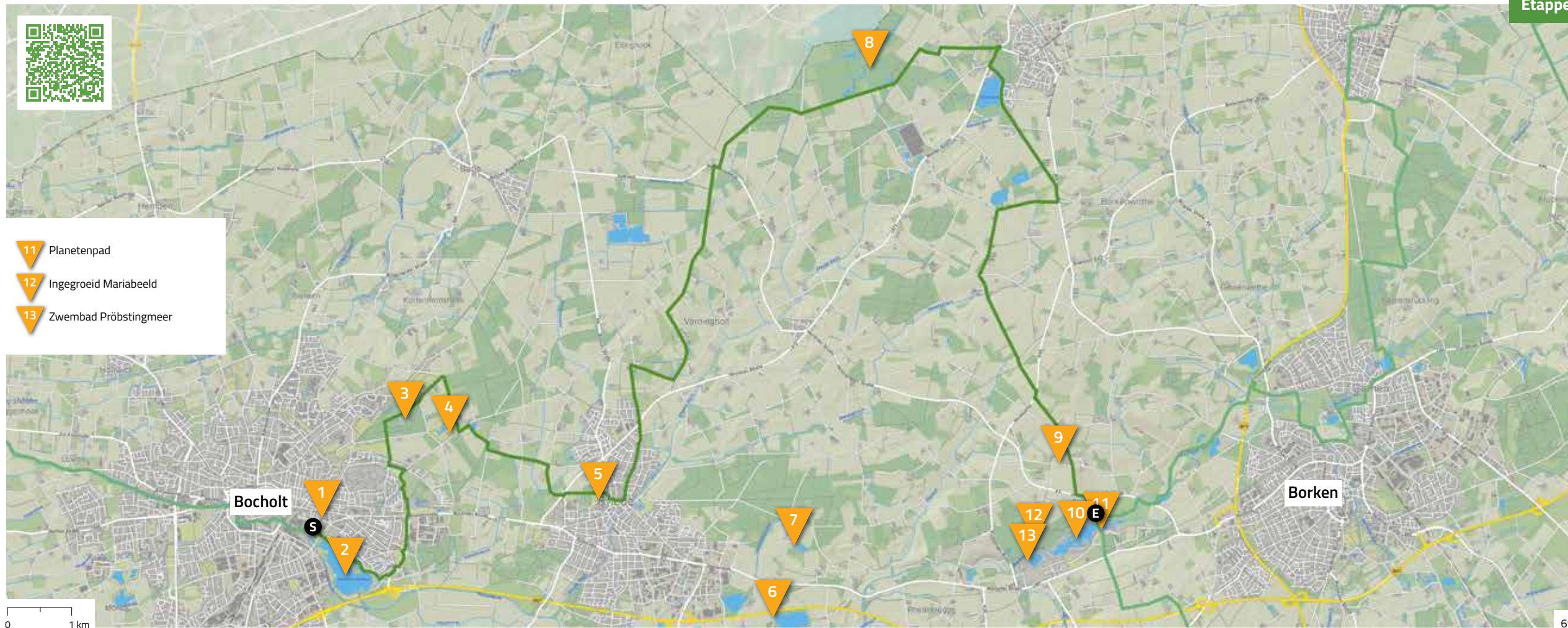

Bocholt – Rhede – Borken

S **Start:** parkeerplaats bij Textielmuseum Uhlandstr. 50, 46397 Bocholt

E **Eindbestemming:** parkeerplaats Pröbstingmeer Borken Pröbstinger Allee, 46325 Borken

- 1** Educatieve biotoop-tuin bij het Textielmuseum Bocholt
- 2** Aa-meer / Laag touwenparcours Aa-meer Bocholt
- 3** Stadsbos met dierenpark
- 4** Rodelberg met Kneipp-bekken bij stadsbos Bocholt
- 5** Burgerpark Rhede/oude begraafplaats
- 6** Versunken Bokelt
- 7** Rappers Kölke
- 8** Natuurgebied Burlo-Vardingholter Venn
- 9** Sterrenwacht
- 10** Pröbstingmeer Borken

Dwarsverbindingen

Een stuk afkorten misschien? De Hohe Mark RadRoute kan worden verdeeld in drie circuits van 113 tot 130 km door middel van twee bewegwijzerde dwarsverbindingen. Welke ronde je ook kiest – je zult overal ontspannen, je evenwicht hervinden en de natuur in optima forma beleven.

Dwarsverbinding 1: Borken – Raesfeld

1 Bron van de IJssel

Wie had gedacht dat zo'n onopvallende bron zo'n belangrijke rivier zou worden: de IJssel/IJssel. Hij verbindt Duitsland met Nederland en mondt uit in het IJsselmeer. In de zomermaanden is ze meestal niet te vinden omdat het een zogenaamde intermitterende bron is. Het water komt alleen in de wintermaanden aan de oppervlakte. Een mooie gelegenheid om hier op een bankje even uit te rusten.

Dwarsverbinding 2: Reken – Hervest

1 Duivelstenen Heiden

De zogenaamde Düwelsteene in Heiden hebben een interessante geschiedenis. Ze vormen een neolithisch ganggraf gemaakt van zwerfkeien uit de ijstijd. Het werd echter ernstig beschadigd door plunderingen en de wederopbouw is onzeker. In de volksmond kregen ze de naam Duivelstenen en niet alleen kinderen wordt gezegd dat ze ze moeten tellen. Bij de tweede keer tellen is de uitkomst geheel anders ...

2 Natuurgebied Kranenmeer Heide

In het midden van het natuurgebied ligt een kleine vijver, omringd door gemengd berken-, elzen- en dennenbos. En naar deze heidevijver in het Rekener Feld moet je beslissen een uitstapje maken. Kranswieren, blaasjeskruid en de grote waterweegbree komen hier bijvoorbeeld nog voor. Ook ernstig bedreigde amfibie- en libellensoorten zijn hier thuis. Maar onthoud altijd: geniet voorzichtig en respectvol.

3 Natuurgebied Rhader Wiesen

Het beschermde wetland ten zuiden van Rhade beslaat een oppervlakte van 210 ha – te midden van percelen voor land- en bosbouw. Een betoverend landschap van weilanden en beekjes, waar je ooievaars in de weer kunt zien, inclusief hun jongen.

4 Natuurgebied Witte Berge en Deutener Moore

Al sinds 1931 zijn de Witte Berge en het Deutener Moor beschermd natuurgebied. Hier kun je onder meer wollegras en de typische heide- en jeneverbesstruiken bekijken, maar ook allerlei soorten heidekruiden. Een gebied met verschuivende duinen en veenlandschap dat in elk jaargetijde een kijkje waard is.

5 Tüshaus molen

Gebouwd als zogenaamde volmolen in 1615, omgebouwd tot graanmolen in 1890, installatie van een generator in 1908, die tot in de jaren 1970 in bedrijf was. Daarna telkens weer gemoderniseerd en gerestaureerd. Sinds 1986 is de Tüshaus molen een 'technisch cultuurmonument'. Het historische molencomplex is werkelijk prachtig, en dan het meer met de oude bomen, wat je noemt betoverend. Kijken en genieten.

Dwarsverbinding 1

S **Start:** parkeerplaats Pröbstingmeer Borken, Pröbstinger Allee, 46325 Borken

E **Eindbestemming:** parkeerplaats bij het stadhuis, Leinenweberstraße, 46348 Raesfeld

1 Bron van de IJssel

Dwarsverbinding 2

S **Start:** knooppunt 67, Theo's Wetterschutzhütte, 48734 Reken / parkeerplaats op 2,3 km afstand: Hauptstr. 31, 48734 Reken

E **Eindbestemming:** Wedenhof/Brauckweg, 46284 Dorsten, parkeerplaats op 1,8 km afstand: Brauckweg 244, 46284 Dorsten

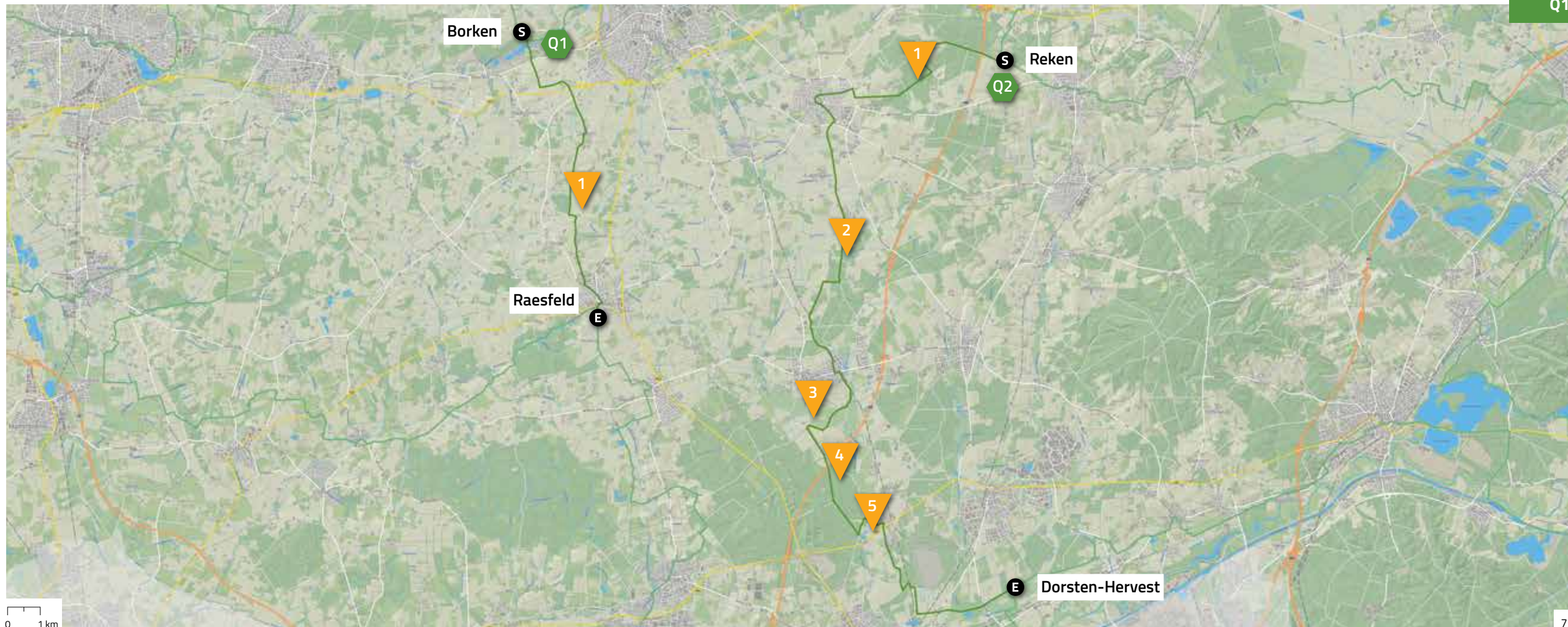
1 Duivelstenen Heiden

2 Natuurgebied Kranenmeer

3 Rhader Wiesen

4 Natuurgebied Witte Berge en Deutener Moore

5 Tüshaus molen

Contact

Naturpark Hohe Mark

Tiergarten 1, 46348 Raesfeld

Tel.: +49 (0)2865 60910

www.naturpark-hohe-mark.de

www.hohemarkradroute.de

VVV's langs de Hohe Mark RadRoute

Bocholt Tourist Info

Nordstraße 14, 46399 Bocholt

Tel.: +49 (0)2871 5044

www.bocholt.de

Borken Tourist Info

Markt 15, 46325 Borken

Tel.: +49 (0)2861 939 252

www.borken.de/tourismus

Datteln Tourist Info

Genthiner Straße 7

45711 Datteln

Tel.: +49 (0)2363 107 412

www.datteln.de

Dorsten Stadtinfo

Recklinghäuser Straße 20

46282 Dorsten

Tel.: +49 (0)2362 663 066

www.stadtinfo-dorsten.de

Tourist Info Dülmen

Viktorstraße 6

48249 Dülmen

Tel.: +49 (0)2594 123 45

www.duelmen-marketing.de

Gescher Stadtmarketing

Armlandstr. 15

48712 Gescher

Tel.: +49 (0)2542 605 00

www.gescher-erleben.de

Haltern am See Tourist Info

Markt 1

45721 Haltern am See

Tel.: +49 (0)2364 933 365

www.haltern-am-see.de

Hamminkeln Rathaus

Brüner Straße 9

46499 Hamminkeln

Tel.: +49 (0)2852 880

www.hamminkeln.de

Heiden Tourist Info

Rathausplatz 1

46359 Heiden

Tel.: +49 (0)2867 977 212

www.heiden.de

Olfen Tourist Info

Kökelsumer Straße 64

59399 Olfen

Tel.: +49 (0)2595 389-720

www.olfen.de

Raesfeld Tourist Info

Tiergarten 1 / Hagenwiese 40

46348 Raesfeld

Tel.: +49 (0)2865 609 10

www.raesfeld.de

Reken Tourist Info

Kirchstr. 14

48734 Reken

Tel.: +49 (0)2864 944 020

www.reken.de

Rhede Tourist Info

Bahnhofstraße 1

46414 Rhede

Tel.: +49 (0)2872 930 100

www.rhede.de/tourist-info

Schermbeck Tourist Info

Weseler Straße 2

46514 Schermbeck

Tel.: +49 (0)2853 910-301

www.schermbeck.de

Velen Tourist Info

Ramsdorfer Str. 19

46342 Velen

Tel.: +49 (0)2863 926 319

www.velen.de/tourismus

Alles ingepakt? Reisdagboek bij je?

... daar schiet ons toch nog wat te binnen ...

Wat is het natuurpark Hohe Mark?

Het natuurpark Hohe Mark is een **gebied** dat zich uitstrekt over een totale oppervlakte van **1976 vierkante kilometer**.

Drie regio's komen hier samen: de Nederrijn, het Münsterland en de noordelijke Ruhr-metropool. Het natuurpark loopt van Isselburg in het westen, Gescher in het noorden, Lüdinghausen in het oosten en Bottrop in het zuiden.

Met zijn 27 aangesloten gemeenten is het een vakantie- en lokaal recreatiegebied tegelijkertijd.

Elke regio in het natuurpark Hohe Mark vertoont een andere cultuur, heeft verschillende typische landschappen en een eigen fauna. Je hebt het parklandschap, het boslandschap, het waterlandschap en het post-industriële landschap. Een enorme diversiteit! Het is echt spannend om te ontdekken

wat anders is, wat nieuw is en wat tegelijkertijd verbindt. Misschien worden het favoriete reizen, open-mond-van-verbazing reizen of mijn-perfecte-dag. Wie weet ...

Wij wensen je in ieder geval veel plezier op je reis door het natuurpark Hohe Mark op de Hohe Mark RadRoute!

Colofon

Uitgever:

Natuurpark Hohe Mark – Westmünsterland e. V.
Tiergarten 1 / Hagenwiese 40
46348 Raesfeld
Tel.: +49 (0)2865 609 10
Mail: hmr-hohemark@raesfeld.de
www.hohemarkradroute.de

Redactie/Teksten:

Natuurpark Hohe Mark

Foto's:

Dennis Stratmann, Stefan Bröker, Tanja Knipping, Rolf Behlert; © Tourismus NRW e.V., Gemeinde Raesfeld, © Wasserburg Anholt/Fotograf J.T. Simon, Heiner Langhoff, Jochen Tack, Dagmar Beckmann, Michael Blaess, Pixabay, Benning, Gluth & Partner (Icons), Patrick Gawandtko

Vormgeving:

Bande für Gestaltung, www.bandefuergestaltung.de

Print:

Satzdruck GmbH, Industriestr. 23, 48653 Coesfeld-Lette

Kaartmateriaal:

Die Basisk@rte – 'Naturpark Hohe Mark'
Bewerking en vormgeving district/Kreis Borken (2020)
© LandNRW/KreisBorken, GEObasis.DE/BKG, EUA, OSM
Kaart p. 2: Basiskarte Kreis Borken / LSF Münster

Raesfeld, maart 2023

Gesponsord door:

Bezoek het natuurpark op facebook en instagram!

